

Asia: VN/1631/2020-LVM-117

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi liikenteen palveluista annetun lain, tieliikennelain 155 §:n sekä ajoneuvolain 25 ja 27 a §:n muuttamisesta (taksisääntelyn korjaus)

Nykytilan arviointi

Huomionne esityksen nykytilan arviointia koskevasta luvusta 2:

-

Taksipalvelujen laatu ja turvallisuus

Huomionne erityisryhmien kuljettajakoulutusta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 26 a §) ja sen perusteluista:

Arvioinnissa on käynyt ilmi, että erityisesti erityisryhmät kokevat taksiliikenteen turvallisuuden heikentyneen. VANE korostaa, että taksipalveluiden toimivuus ja koettu turvallisuus vaikeavammaiselle kuljetuspalveluita tarvitsevalle ihmiselle on ehdoton edellytys päivittäisistä toiminnoista suoriutumisella ja itsenäiselle elämälle. Tästä näkökulmasta on pystyttävä puuttamaan niihin seikkoihin, jotka ovat vaikuttaneet turvallisuuden tunteen heikentymiseen.

Yksi tärkeä keino vaikuttaa tähän on kuljettajien osaamisen varmistaminen pakollisella koulutuksella ja ajoluvan edellytyksenä olevalla kokeella. Erityisryhmien osalta korostuu usein tarve paikallistuntemukselle, vuorovaikutustaidoille, kyky avustaa matkustajia ja huomioida erityistarpeet.

VANE katsoo, että on välttämätöntä säätää yrittäjäkoulutuksen lisäksi myös erityisryhmien kuljettajakoulutusosio pakolliseksi edellytykseksi ajoluvan saamiseksi. Nyt esitetty vapaaehtoinen, maksullinen koulutus ei ole riittävä keino varmistaa kuljettajien osaaminen.

Myös taksien valvontaan on osoitettava riittävät resurssit ja keinot.

Huomionne erityisryhmien kuljettajakoulutuksen ja yrittäjäkoulutuksen koulutusorganisaation hyväksymistä, velvollisuuksia ja valvontaa koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 35 a §, 35 b §, 36 a §, 36 b §, 193 a §) ja sen perusteluista:

VANE katsoo, että erityisryhmien kuljetuskokonaisuuden suunnitteluun tulee osallistaa vammaisjärjestöt sekä paikalliset ja alueelliset vammaisneuvostot.

Huomionne taksinkuljettajan ajoluvan myöntämiseen vaikuttavien sakkorekisteristä ilmenevien tekojen karenssiajan muutosta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 25 § 3 mom.) ja sen perusteluista:

-

Huomionne taksikuljettajan ajoluvan väliaikaista todistusta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 25 § 5 mom.) ja sen perusteluista:

-

Huomionne taksinkuljettajan ajoluvan uusimisen ajankohtaa koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 26 § 2 mom.) ja sen perusteluista:

-

Huomionne taksinkuljettajan kokeen sisältöä ja Liikenne- ja viestintäviraston roolia kokeen järjestäjänä koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 25 a §) ja sen perusteluista:

VANE katsoo, että kokeessa on välttämätöntä pystyä riittävällä tavalla varmistamaan, että kuljettajalla on valmiudet huolehtia vammaisen henkilön, kuten apuvälinettä käyttävän, turvallisuudesta ja erityistarpeiden huomioimisesta.

Huomionne taksinkuljettajan kokeen koesuorituksen hylkäämistä ja osallistumiskieltoa koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 246 a §) ja sen perusteluista:

VANE kannattaa ehdotettua.

Taksipalvelujen saatavuus

Huomionne liikkumispalvelun tarjoajan tietojen toimitusvelvollisuutta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 179 §) ja sen perusteluista:

Arvioinnin mukaan on viitteitä siitä, että erityisryhmän kokevat saatavuuden huonontuneet ja että saatavuudessa on ongelmia etenkin haja-asutusalueilla.

VANE korostaa julkisen sektorin roolia sen takaamisessa, että myös haja-asutusalueilla on riittävä määrä taksipalveluita saatavilla. VANE katsoo, että tietoa saatavuudesta tulisi olla kattavammin.

Ennen liikennepalvelulakia voimassa olleessa taksiliikennelaissa (217/2007) oli saatavuuteen vaikuttavia säännöksiä, joiden palauttamista ainakin osittain olisi syytä harkita ongelman korjaamiseksi.

Nyt on esitetty korjauksia, jotka auttavat kartoittamaan saatavuuden haasteita, mutta tarvittaisiin vielä säädökset, joilla voidaan puuttua havaittuihin ongelmiin saatavuudessa.

Harmaan talouden torjunta taksialalla

Huomionne taksikyydeistä kerättäviä ja tallennettavia vähimmäistietoja koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 15 a §) ja sen perusteluista:

VANE katsoo, että on hyvä parantaa taksikyydeistä kerättävää tietoa tilanteen seuraamiseksi ja muutostarpeiden kartoittamiseksi.

Huomionne taksamittareiden sekä muiden laitteiden ja järjestelmien käyttämistä koskevasta ehdotuksesta (ajoneuvolain 25 § 2 mom. ja 27 a § 2 ja 4 mom.) ja sen perusteluista:

-

Huomionne ehdotuksesta koskien yritys- ja yhteisötunnuksen asettamista taksiliikenneluvan myöntämisen edellytykseksi (liikennepalvelulain 6 § 1 mom. 9 kohta) ja sen perusteluista:

-

Huomionne taksiliikennelupa-asiakirjan ajoneuvossa mukana pitämistä koskevasta ehdotuksesta ja siihen liittyvästä taksinkuljettajan vastuuta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 151 § 1 mom. 8 kohta ja 2 mom. 1 kohta, 268 § 1 mom. 2 kohta) sekä niiden perusteluista:

-

Huomionne taksinkuljettajan vastuuta koskevasta ehdotuksesta liittyen ajoneuvossa matkustajan nähtävillä pidettäviin tietoihin (liikennepalvelulain 151 § 2 mom. 2 kohta, 268 § 1 mom. 2 kohta) ja sen perusteluista:

VANE kannattaa sitä, että entistä selvemmin on matkustajan saatavilla tietoa. Tieto tulee olla saatavilla tarvittaessa myös suullisesti.

Huomionne taksivalaisimen käyttövelvollisuutta ja siihen liittyviä poikkeuksia koskevasta ehdotuksesta (tieliikennelain 155 §) ja sen perusteluista:

VANE kannattaa ehdotettua.

Huomionne yrittäjäkoulutusta ja yrittäjäkoetta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 6 § 1 mom. 10 kohta ja 2 mom. 8 kohta, 6 a §) ja sen perusteluista:

VANE pitää tärkeänä, että pakolliseen koulutukseen sisällytetään osio myös erityisryhmien turvallisuuden takaamisesta ja erityistarpeiden huomioinnista.

Taksipalveluiden hinnoittelu

Huomionne taksipalvelujen hinnoittelurakennetta koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 152 § 2 mom.) ja sen perusteluista:

VANEn totetaa, että taksipalvelujen hinnat ovat nousseet uuden lain voimaantulon myötä. Enimmäishintojen määrittely olisi tarkoituksenmukaista.

Huomionne esimerkkimatkan hinnan ilmoittamista ja hinnasta sopimista koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 152 § 3 ja 4 mom.) ja sen perusteluista:

VANE kannattaa sitä, hinnoittelun on nykyistä paremmin oltava matkustajan tiedossa jo ennen matkaa. On tärkeää, että tiedon saa tarvittaessa sekä suullisesti että kirjallisesti ja selkeästi esitettynä.

Huomionne erityisryhmille suunnattujen lisäpalvelujen enimmäishintaa koskevasta ehdotuksesta (liikennepalvelulain 152 § 5 mom.) ja sen perusteluista:

Esityksessä enimmäishinnan voi asettaa, mikäli hintojen kehitys osoittaa, etteivät lisäpalvelusta markkinoilla perittävät hinnat ole kohtuullisia. VANE toteaa, että enimmäishintojen asettaminen joka tapauksessa olisi tarkoituksenmukaista ja selkeyttäisi tilannetta.

Vaikutusten arviointi

Huomionne esityksen vaikutusten arviointia koskevasta luvusta 4.2:

VANE katsoo, että kaikkien esitettyjen muutosten vaikutuksia erityisryhmien asemaan tai vammaisten ihmisten asemaan ei ole arvioitu riittävällä tavalla. Tämä olisi tarpeen, koska yksi lainmuutoksen tavoite on erityisryhmien kokeman turvallisuuden parantaminen.

Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Huomionne esityksen voimaantuloa ja siirtymäsäännöksiä koskevasta luvusta 9:

-

Muita huomioita esitysluonnoksesta

Huomionne muista mahdollisista asioista:

VANE kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta. VANE on YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen (SopS 27/2016; vammaisyleissopimus) kansallinen koordinaatiomekanismi. VANE ottaa lausunnossaan kantaa asiaan vammaisyleissopimuksen näkökulmasta.

YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva yleissopimus ja sen velvoitteet

Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE korostaa vammaisten henkilöiden oikeutta vapaaseen liikkumiseen. Suomen ratifioiman ja lainsäätämisen voimassa olevan YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen artikla 20 käsittelee henkilökohtaista liikkumista. Se velvoittaa sopimuspuolten toteuttamaan tehokkaat toimet varmistamaan vammaisille henkilöille mahdollisimman itsenäisen henkilökohtaisen liikkumisen, muun muassa helpottamalla liikkumista sillä tavalla kuin ja silloin kun he haluavat sekä kohtuulliseen hintaan.

Yleissopimukseen on kirjattu esteettömyys ja saavutettavuus edellytyksenä vammaisten henkilöiden itsenäiselle elämälle ja täysimääräiselle osallistumiselle kaikilla elämänaaloilla. Sopimus velvoittaa sopimuspuolet toteuttamaan asianmukaiset toimet varmistamaan vammaisille henkilöille muiden kanssa yhdenvertaisen pääsyn fyysiseen ympäristöön, kuljetukseen, tiedottamiseen ja viestintään, muun muassa tieto- ja viestintäteknologiaan ja -järjestelmiin, sekä muihin yleisöille avoimiin ja tarjottaviin järjestelyihin ja palveluihin sekä kaupunki- että maaseutualueilla.

Yleissopimuksen artikla 21 velvoittaa sopimuspuolet antamaan suurelle yleisölle tarkoitettua tietoa vammaisille henkilöille oikea-aikaisesti ja ilman lisäkuluja saavutettavassa muodossa ja saavutettavaa teknologiaa käyttäen.

VANE korostaa, että nämä veloitteet on huomioitava läpileikkaavasti myös liikennepalvelulaissa. Esityksen kannalta keskeistä on velvollisuus tarjota mahdollisuus esteettömään ja mahdollisimman itsenäiseen liikkumiseen kohtuulliseen hintaan. Esteettömyysvaatimus koskee liikenteessä kaluston lisäksi ympäristöä ja tietoa. Aiheen kannalta oleellista on myös palveluiden yhdenvertainen saatavuus kaupunki- ja maaseutualueilla.

Keskeiset huomiot

VANE haluaa korostaa, että taksipalvelujen merkitys vaikeavammaiselle kuljetuspalveluita tarvitsevalle henkilölle on täysin eri kuin satunnaisesti taksipalveluita käyttävälle henkilölle. Väestötason selvitykset eivät kerro riittävästi vammaisten henkilöiden tarpeista.

VANE katsoo, että YK:n vammaisyleissopimuksen veloitteiden mukaisesti on tehtävä riittävät toimet sen varmistamiseksi, että vammaisten henkilöiden oikeus liikkumiseen toteutuu. Oikeus liikkumiseen on edellytys myös monien muiden oikeuksien toteutumiselle.

Taksiliikenteen sääntelyä on tarkasteltava tästä näkökulmasta ja tehtävä siihen tarvittavat laintasoiset muutokset. Erityistä huomiota on kiinnitettävä koettuun turvallisuuteen ja sen heikentymiseen liittyviin laatutekijöihin, kuten kuljettajien riittävän osaamisen varmistamiseen ja taksipalvelujen alueelliseen saatavuuteen. VANE katsoo, että edellä mainittujen asioiden turvaaminen tulee olla prioriteetti, vaikka se vaatisi sääntelyn tiukentamista.

VANE katsoo, että sääntelyllä on pystyttävä turvaamaan kuljettajien riittävä osaaminen. Erityisryhmien osalta korostuu usein tarve paikallistuntemukselle, vuorovaikutustaidoille, kyky

avustaa matkustajia ja huomioida erityistarpeet. Keinoja tähän on vaadittava pakollinen koulutus erityisryhmien turvallisuuden ja erityistarpeiden huomioimisesta ja ajolupa myöntämiseen edellyttävän kokeen kehittäminen. Myös seurannan ja valvonnan edellytykset ja resurssit on varmistettava.

Hoffrén Tea
Sosiaali- ja terveysministeriö - Vammaisten henkilöiden oikeuksien
neuvottelukunta